

Nr 144.

Av herr **Mårtensson m. fl.**, om *anslag till statliga stensättningar av vägar.*

Från och med år 1934 utföras s. k. statliga stensättningar med användande av i huvudsak smågatsten från statens förråd. I främsta rummet är det landsbygdens vägar, som bliva föremål för stensättning, som efter överenskommelse med vederbörande vägdistrikt utföres genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg medelst entreprenörer. Även i städerna förekomma dylika arbeten, men de utföras vanligen av städerna själva med statsbidrag.

För ovannämnda ändamål har riksdagen från och med 1934 anvisat tillhoppa 23 miljoner kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hos Kungl. Maj:t hemställt att för budgetåret 1942/43 erhålla anslag till fortsatta stensättningsarbeten med 4 miljoner kronor. I årets statsverksproposition har emellertid inte upptagits något anslag för detta ändamål. Departementschefen har som skäl därtill anfört dels den ringa tillgången av bilskattemedel, dels att å innevarande års anslag för stensättningar kvarstår ett odisponerat belopp av omkring 3.5 miljoner kronor. Att ifrågakvarnande belopp vid innevarande års ingång kvarstår grundar sig emellertid på att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen måste planera och utföra dessa arbeten sedan riksdagen beviljat anslaget, och då stensättningsarbeten endast kunna bedrivas under sommarhalvåret kommer förbrukningen mera att sammanfalla med kalenderår, varvid en naturlig eftersläpning äger rum. Ett indragande av anslaget för budgetåret 1942/43 kommer sålunda inte att nämnvärt påverka stensättningen under år 1942, men kommer däremot att förhindra eller omöjliggöra planering för fortsatta stensättningsarbeten under år 1943.

Då ett sådant avbrott i arbetet inte ur några synpunkter kan anses för önskvärdt, torde starka skäl tala för att anslaget även för kommande år åtminstone till någon del bibehålles. De statliga stensättningarna omfatta redan nu över 50 mil vägar, och under innevarande år torde den stensatta väglängden komma att uppgå till cirka 60 mil. Härtill komma de sträckor, som med anlitan av tillhandahållen statssten belagts genom vägdistrikts och städers egen försorg. De hitintills utförda statliga stensättningarna torde få anses hava lämnat ett mycket gott resultat. De äldre av dem, vilka nu legat under trafik i 5—6 år, hava visat sig väl motsvara förväntningarna, vilket bland annat framgår av genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väginpektörer utförda garantiavsyningar som verkställas vid utgången av den tid, då entreprenörernas garanti för stensättningens bestånd upphör. Resultatet är att tillskriva det goda materialet, entreprenörernas och deras arbetares samvetsgranna arbete samt de stora fordringar på arbetet, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppställt, och den kontroll som utövas.

Den sålunda erhållna valutan för statsanslagen torde få anses vara mycket värdefull och varaktig. Livslängden för väl utförda stensättningar beräknas icke understiga 25 år. För trafiken i allmänhet och icke minst för den i synnerhet nu viktiga frågan om ringslitningen äro de stensatta vägarna av stor betydelse. Jämväl de ständigt aktuella strävandena att nedbringa kostnaderna för vägunderhållet bliva i betydande mån tillgodosedda genom stensättningarna.

Det föreligger också från städer och vägdistrikt ett alltmer ökat intresse för stensättningar. Antalet till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkomna ansökningar från vägingenjörer, städer och vägdistrikt om erhållande av statliga stensättningar har under de senare åren ständigt gått vida över ramen för de anslag, som härför stått till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

Såsom framgår av bilagda tablå I—II föreligga framställningar om utförande av statliga stensättningar med en sammanlagd yta av cirka 1,675,000 kvadratmeter. Till jämförelse må nämnas att de statliga stensättningsprogrammen under de senaste åren, då anslag för stensättning av vägar av riksdagen årligen anvisats med 4 miljoner kronor, omfattat arbeten med en sammanlagd yta av cirka 500,000 kvadratmeter per år.

De i bilagan redovisade arbetena skulle sålunda förslå för tre normala årsprogram för statliga stensättningsarbeten.

Flertalet av de i bilagan redovisade vägarna och gatorna äro enligt uppgifter av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sådant skick att stensättning omedelbart kan företagas. I vissa fall måste emellertid pågående förarbeten avslutas eller planerade förbättringsarbeten utföras, innan stensättning kan komma ifråga. En mycket stor del av de redovisade företagen skulle kunna stensättas under innevarande år, och praktiskt taget samtliga skulle kunna bliva föremål för stensättning under år 1943.

Såsom ett skäl för inställande av statliga stensättningar har från något håll framförts ringslitning å lastbilar vid transport av stensättningsmaterial.

Statens trafikkommission har också i en skrivelse till Kungl. Maj:t förra hösten påtalat denna sak. Efter den ingående utredning, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen företog, hemställde nämnda styrelse att trafikkommissionens skrivelse icke måtte föranleda någon åtgärd. Detta blev även Kungl. Maj:ts beslut.

Med hänsyn till angelägenheten av största möjliga sparsamhet med gummiringar för lastautomobiler har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen företagit en särskild undersökning rörande de lastbilstransporter, som kunna bliva erforderliga vid utförandet av de i bilagan redovisade arbetena. Härvid har det visat sig, att det större flertalet äro så belägna, att lastbilstransporterna icke komma att överstiga den längd, som statens trafikkommission funnit sig kunna godkänna för de statliga stensättningsarbeten, som nyligen utlysts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på entreprenad.

Vägtrafikbyrån, som verkställt en intressant undersökning beträffande

ringslitning vid stensättningsarbeten contra besparing vid trafik å stensatta vägar, har kommit till följande slutledning.

»Ehuru det nu ej torde vara möjligt att avgöra, hur stor besparing i ringslitningskostnad, som ernås genom att vägar förses med stenbeläggning, torde dock ovanstående beräkning hava visat, att det med hänsyn till ringslitningen vid transporter till arbetsplatserna icke kan anses motiverat att inställa stensättningsarbetena.»

Statsutskottet har vid behandling av anslag till stensättningar vid 1941 års riksdag uttalat följande:

»Utskottet har ej ansett sig kunna föreslå någon nedsättning i det äskade anslagsbeloppet. Önskligt är nämligen, att statens stenlager inom rimlig tid kunna nyttiggöras. Utefter betydande vägsträckor har vägbanan också redan iordningställt för stenläggning.

Beaktas bör vidare att på grund av anskaffningssvårigheter och i varje fall prisstegringar beträffande asfalt, cement och armeringsjärn all konkurrens från asfalt- och betongbeläggningarna för närvarande är praktiskt taget utesluten.»

Slutligen må framhållas, att statens lager av smågatsten den 31 december 1941 uppgick till i runt tal 2,500,000 kvadratmeter, varför sålunda erforderlig sten står till förfogande, och bör det vara angeläget att denna sten snarast kommer till användning för att därmed förbättra landets vägar och bidra till att för framtiden underlätta vägunderhållet.

Med stöd av vad som ovan framförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte till statliga stensättningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av kronor 2,000,000.

Stockholm den 23 januari 1942.

J. W. Mårtensson.

Ernst V. Stazäng.

Erik Johansson.

Gösta Andersson.

C. O. Carlsson.

Carl E. Johansson.

Wald. Svensson.

Bilaga.

Tablå I.

Förteckning över framställningar rörande statliga stensättningsarbeten.

Landsbygden.

Län:	Väg- distrikt:	Väg:	Längd:	Yta:
Uppsala	C 1	Vendelsvarv—Mehedeby	4,420	26,400
	C 1	Ö. Svedja—Odinslätt	6,530	39,500
	C 1	Gator i Tierp	4,460	36,700
	C 2	Husby—Skärmansbro	4,200	25,200
	C 2	Vaksala Backe—Gälla	3,500	21,000
	C 3	Skomarbo—Dalboda	5,860	35,400
	C 3	Fexboda—Postboda	4,560	27,500
	C 4	Litslena kyrka—Enköping	4,760	28,800
	C 4	Segersta—Ekolsunds allé	1,400	8,400
	C 4	Ekolsund—Sävsta	3,700	22,200
Södermanland ..	D 4	Tåbäcken—Lunds allé	3,070	18,420
Östergötland	E 1	Sommen—Mjölby genom Boxholm ..	1,378	9,980
Jönköping	F 1	Vägen genom Tenhult	1,070	6,990
	F 1	Vägen genom Norrahammar	2,830	17,000
	F 8	Vägen genom Gislaved	680	4,900
Kronoberg	G 4—5	Öjaby—Ör	6,485	35,667
	G 4—5	Kristianstadsvägen genom Huseby skog	3,299	19,794
	G 5	Getabäck—Älmhult	3,340	18,980
Kalmar	H 3	Mörlunda—Karlsborg	7,460	45,000
	H 3—4	Sägkvarn—Ärhult	10,100	60,100
	H 4—5	Hossmo—Piparekrogen	3,400	21,000
	H 5	Brömsebro—Flase bro	5,158	28,700
Blekinge	K 1	Fågelmara—Brömsebro	4,300	25,000
	K 2	Uddabygd—Bostorp	4,820	29,340
	K 2	Holmsjö—Fur	6,472	39,430
	K 2	Bredåkra—Ettebro	6,900	43,000
	K 3	Tostarp—Loberget	16,320	100,850
	K 3	Tillfart v. t. vägport vid Stränte ..	841	5,880
Kristianstad	L 4	Kviinge—Knislinge	1,900	11,500
Malmöhus	M 2	Skivarp—Västra Nöbbelöv	413	2,300
Göteborgs och Bohus.	O 3	Kåkenäs—Ödsmål	7,260	36,800
	O 5	Skal—Fredriksberg	4,920	25,585
	O 5	Hallinden—Gläborg	3,580	17,900
	O 5	Kuröd—Risån	9,170	54,360
	O 5	Brygge—Evja	3,440	17,200
	O 5	Torp—Rotviksbro	8,047	40,935
	O 5	Rotviksbro—Källviken	16,970	88,050
	O 6	Skee—Beateberg	1,948	11,600
	O 6	Hogdals kyrka—Nordby	6,935	37,375
	Skaraborg	R 3	Vägen vid Hasslerör	400
	R 3	Hova—Bahult	5,980	42,260
Värmland	S 3	Storgatan i Kil	350	2,200
	S 3	S. Hyn—Öjenäs	2,640	17,000
	S 7	Näs härads gräns—S. Valnäs	2,040	12,400
Örebro	T 2	Odensbacken—Tallby	4,160	25,665
	T 3	Södra Mos—Säbylund	3,180	22,260
Västmanland	U 3	Granalund—Albäcks vägskäl	21,200	128,000
	U 4	Ansta—Åsenlund	3,885	24,800
Kopparberg	W 4	Grängesbergs kyrkogård—Örebro länsgräns	3,600	28,800
		Summa	243,331	1,450,621

Tablå II.

Förteckning över framställningar rörande statliga stensättningsarbeten.

Städerna.

Län	Stad	Vägföretag	Längd m	Stensättningsyta kvm
Uppsala	Enköping	Stockholmsvägen	2,000	14,000
Östergötland	Linköping	Bergsvägen	3,350	21,000
	Motala	Medevivägen	900	7,200
Jönköping	Vetlanda	Stor- och Torngatorna	1,220	11,490
	Värnamo	Storgatan	350	2,450
Kalmar	Kalmar	Södra vägen	1,277	10,400
	Borgholm	Storgatan	375	3,500
	»	N. Landsvägen	600	4,200
	»	S. Landsvägen	310	2,100
Gotland	Visby	Brovägen m. fl.	4,200	29,000
Blekinge	Ronneby	Utfartsvägen mot Kallinge	670	4,100
	Karlshamn	Erik Dahlbergsvägen	365	4,370
Malmöhus	Malmö	Trafikled söder om Rönneholmsvägen	1,900	19,720
	»	Jägersrovägen	2,000	16,500
	Hälsingborg	Sofierovägen	860	8,000
Göteborgs och Bohus	Göteborg	Torslandavägen	1,308	8,500
Skaraborgs	Skövde	Mariestadsvägen	3,400	21,000
Västmanland	Lindesberg	Södra infartsvägen	680	4,800
	»	Ludvikavägen	3,255	24,530
Västernorr.	Sundsvall	Västra bron—stadsgränsen	1,090	8,000
Summa			30,110	224,860

Sammanställning.

	Längd m.	Stensättningsyta kvm.
Företag å landsbygden	243,331	1,450,621
» i städerna	30,110	224,860
Tillhopa	273,441	1,675,481